

GÜNDÜZ, IŞIK, GECE

DAY
LIGHT
NIGHT

VEGA'YI GÖRMEK

Aydan Volkan

Hayatımız yıldızlarla iç içe. Mecazi anlamda değil, sembol olarak kastettiğim. Bayraklarının en sık kullanılan ögesi, rütbeleri ve hiyerarşiyi belirleyen işaretler, kimi dinlerin kutsal sembolü, kimi kültürlerde geleneksel motifin temel taşı yıldızlar neredeyse tarih öncesinden beri kullanılan bir sembol. Evrensel kültürdeki yıldızların sembolik hakimiyeti bana şaşırtıcı geliyor. Ne de olsa pusulanın icadından sonra yön bulma işlevini kaybeden yıldızların insanlığa pratik anlamda pek bir faydası yok artık. Astroloji ile de ilgilenmiyorsanız yıldızlar sizin için sadece bir sembol. Evrensel kültürü hakimiyeti altına alan bu sembolün simgelediği nesneden bu kadar kopuk olmasının sorumlusu bana göre yapay aydınlatma.

İnsanlığın neredeyse üçte ikisinin yaşadığı şehirlerde onları perdeleyen yapay aydınlatma nedeni ile yıldızlar artık sadece ayakkabımızda, kahvemizin bardağında, gezindiğimiz web sitelerinde veya kaldığımız otelin kapısında karşımıza çıkıyor.

Büyük ve Küçük Ayı takım yıldızlarını, Kuzey Yıldızı Polaris'i görmeden yaşayan milyonlarca insan sürekli bu yıldızların sembolleri ile haşır neşir. Çağdaş medeniyetin şehirleri ve mekanları aydınlatma arzusu belki de milyarlarca insanın yıldızları görmesini engelliyor.

Bu arzu öyle bir hal aldı ki, aşırı aydınlatmadan gece görüş yetilerimizin azalması evrimsel bir olasılık olabilir. Sokakları fazlası ile aydınlatılmış şehirlerde, her odası aşırı aydınlatılmış binalarda sürekli parlak ekranlara bakan bir canlı türünün, zifiri karanlıkta bile yıldızları seçemeyecek şekilde evrimleşmesi uzak bir ihtimal olmasa gerek.

Bir mimar olarak yapay aydınlatma konusunda artık aşırıya kaçtığımızı düşünüyorum. Özellikle İstanbul fazlası ile aydınlık ve gözü yoran bir şehir. Hiç önemli olmayan binaları dahi fazlası ile aydınlatıyoruz. Reklam tabelaları ise aydınlık yüzeyleri bir kaç misli artıran ve gözümüzü yoran başka unsurlar. Bu ışık cümbüşü içinde başta kuşlar olmak üzere şehirleri paylaştığımız hayvanların gece hayatı da herhalde olumsuz etkileniliyordu. Geceleri dahi susmak bilmeyen martı ve kargaların bize anlatmak istedikleri budur belki.

SEEING VEGA

Our lives are intermingled with stars. And not metaphorically, but symbolically so. As the most popular element of national flags, signs that determine ranks and hierarchies, divine symbols of some religions, and the linchpin of traditional motifs in some cultures, the star symbol has been in use since the prehistorical ages. I find it surprising that stars have such symbolical dominance within universal culture, considering that they don't have much practical use since they lost their navigational function after the invention of the compass. Unless you are interested in astrology, stars are merely symbols for you. I believe that the culprit for this universally dominant symbol's disparity from the object it actually represents is none other than artificial lighting.

Due to the artificial lighting masking the stars in cities where nearly two thirds of all humanity reside, they now appear before us only on our shoes, coffee mugs, websites or hotel doors.

Millions of people who've never seen the constellations Ursus Major and Ursa Minor, or the North Star Polaris, are actually engaged in constant contact with the symbols of these stars. Contemporary civilization's desire to illuminate cities and spaces may be preventing billions of people from seeing the stars for real.

This desire has grown to such an extent that it may be an evolutionary possibility that our night vision has already deteriorated due to excessive lighting. I guess it's not so unlikely that a species constantly staring at bright screens in cities with excessively illuminated streets and buildings eventually evolves to a state in which s/he can't make out the stars even in complete darkness.

As an architect, I am of the opinion that we have taken this business of artificial lighting too far. Especially Istanbul is too bright and hard on the eyes. Even insignificant buildings are overlit. Billboards increase the number of brightly lit surfaces and are also hard on our eyes. Inside this huge jamboree of lights, I am sure the night life of animals – especially birds – with whom we share the cities are negatively impacted.

Şehirlerimizi istila eden LED tabela çılgınlığından hiç bahsetmek bile istemiyorum. Yapay aydınlatmada konfor koşullarının en temel prensibi, ışık kaynağının saklanması ve yüzeylerden yansıyan ışıkla ortamı veya nesneleri aydınlatmadır. Bu en temel prensibin çiğnenmesi bir yana, artık binalarda yüzeyler değil konturlar vurgulanıyor LED şeritlerle. Bina kütleleri gündüz yeterince gözümlümü rahatsız etmiyormuş gibi gece de bu ışıklı çizgilerle kendilerini hatırlatıyorlar. Binaların tepesine ve cephesine asılan dev ekranlar da bu kakofoniye eşlik ediyor. Trafiki durma noktasına gelen büyük kentlerde karşıdan gelen sarı, önünüzdeki kırmızı ışık nehri midemizi bulandırıyor. Binalardaki, tabelalardaki, billboardlardaki ışık kaynakları sürekli retinalarımıza çarpıyor, gözlerimiz kamaşıyor. Blade Runner gibi pek çok bilim-kurgu filmindeki distopik mekanlarda bile bu seviyede bir aydınlık öngörülüyordu.

Güvenlik uğruna fazlası ile aydınlatılan kentlerde, kendini göstermek isteyen binlerce bina salt kozmetik amaçlarla aydınlatılıyor. Bu ışık cümbüşünde her bir tabela diğerinin önüne geçmek için daha parlak, daha renkli daha büyük asılıyor. Sonuç fazlası ile aydınlatılmış mekanlar, sokaklar, meydanlar. Kent planlamasında aydınlatmaya da çağdaş ve bilimsel bir düzenleme getirilmesi gerek. Ne yazık ki ışık kirliliği için ne İstanbul ne de Türkiye'nin her hangi bir kentinde bir düzenleme olabileceğini sanmıyorum uzun bir süre boyunca. Kente en uzak, en sakin sandığımız tatil yerleri bile gereksiz aydınlatmalarla ışıltılı, yıldızları görmemize engel oluyor.

Bu durumda yıldızları görmek için çok uzaklara, bakır alanlara gitmemiz gerek. Bunu yapabilen kaç kişi olabilir ki. Ömrümüz boyunca kaç kez samanyolunu görmek için böyle bir fırsat yaratabiliriz. Fazla aydınlatılmış kentlerde yaşayan milyonlarca insanın kuzey yarıkürenin en parlak yıldızı Vega'yı hayatı boyunca görmeden öleceğini bilmek acı verici bir bilgi. Ne yazık ki bunu değiştirmek için elimizden çok az şey geliyor. Artık bir moda dönüştürme yeşil veya ekolojik binalar konusunda geliştirdiğimiz hassasiyetlerimizi aydınlatma konusuna yöneltmemizin zamanı gelmiştir belki.

Perhaps the seagulls and crows squealing and cawing late into the night are actually trying to tell us something.

I don't even want to mention the LED board craze invading our cities. The most basic principle of comfort provision in artificial lighting is the masking of the light source and illumination of the environment and objects with light reflected off the surfaces. Not only this principle is violated but also the contours instead of surfaces are highlighted by these LED stripes. The large blocks of buildings keep reminding us of their existence during the night, as if we haven't already had enough of them during the day. The giant screens suspended above the roofs and on the façades of buildings contribute to this cacophony. In big cities where traffic is nearly at a standstill, the ever-flowing river of yellow and red light churns your stomach. The light sources on buildings and billboards perpetually strike your retina, your eyes are dazzled. Even the creators of dystopic spaces in many sci-fi films like Blade Runner did not envisage so much brightness.

In cities that are excessively lit for the sake of security, thousands of buildings that aspire for visibility are lit up only for cosmetic reasons. In this razzle dazzle of lights, each billboard is designed to be brighter and bigger so that it can upstage all the others. The inevitable result is a massive collection of excessively lit spaces, streets and squares. Urban planning is in urgent need for contemporary and scientific regulations. Unfortunately I don't think any such regulatory action to prevent light pollution is likely to take place neither in Istanbul nor in any other city of Turkey for many years to come. Even the holiday sites far removed from the city, which we think would be quiet and peaceful, are blocking our vision of the stars with their unnecessarily exaggerated lighting schemes.

So we need to go further away to virgin areas in order to see the stars. And how many of us can actually do that? How many opportunities can we create in a lifetime to see the Milky Way? It is painful to think that millions of people living in overlit cities will die before seeing Vega, the brightest star of the Northern Hemisphere. It's a shame that there's so little we can do to change this. Perhaps it is time to direct our sensibilities for green and ecological buildings – which is already a fashionable trend now – to the subject of lighting.

Aydan Volkan

1969'da İstanbul'da doğan Aydan Volkan 1992'de İstanbul Yıldız Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesi Mimarlık Bölümü'nü bitirdi. 1995 yılına kadar Ertem Ertunga Mimarlık'da çalıştıktan sonra 1995-1996 yılları arasında King's College - Londra'da dil eğitimi gördü. 1996 yılından beri Kreatif Mimarlık'da çalışmalarını sürdüren Volkan, 2013-2015 arası İstanbul Serbest Mimarlar Derneği'nin 6.Yönetim Kurulu üyeliği yaptı. Halen aynı dernekte üye olan Aydan Volkan mesleki çalışmalarının yanı sıra ilgili alanlarda konferans, panel ve söyleşi gibi etkinliklere katılmakta çeşitli yarışma ve ödüllerde jüri üyeliği yapmaktadır.

Aydan Volkan was born in 1969 in İstanbul. She received her Bsc degree in Architecture at İstanbul Yıldız Technical University in 1992. She worked in Ertem Ertunga Architectural Office until 1995 and she attended English courses at King's College in London for a year afterwards. She continues her practice with Kreatif as founding partner and principle architect since 1996. She is a member of the İstanbul Freelance Architects Association where she also served as one of the Board of Directors of the same association between 2013 and 2015. Apart from her professional studies Aydan Volkan frequently attends conferences, panels and interviews on related fields and takes place as a jury member of various awards and competitions.

www.kreatifmimarlik.com